Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Il-Proposta għal Direttiva tal-Kunsill li tistabbilixxi standards bażiċi tas-sikurezza kontra l-perikli li jirriżultaw minn esponiment għal radjazzjoni jonizzanti"

COM(2011) 593 finali — 2011/0254 (NLE)

(2012/C 143/22)

Relatur: **is-Sur ADAMS**

Nhar it-28 ta' Settembru 2011, il-Kummissjoni Ewropea ddeċiediet, b'konformità mal-Artikolu 31 tat-Trattat Euratom, li tikkonsulta lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, dwar

il-Proposta għal Direttiva tal-Kunsill li tistabbilixxi standards bażiċi tas-sikurezza kontra l-perikli li jirriżultaw minn esponiment għal radjazzjoni jonizzanti

(COM(2011) 593 final – 2011/0254 (NLE)).

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għat-Trasport, l-Enerġija, l-Infrastruttura u s-Soċjetà tal-Informazzjoni, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar it-3 ta' Frar 2012.

Matul l-478 sessjoni plenarja tiegħu li saret fit-22 u t-23 ta' Frar 2012 (seduta tat-22 ta' Frar), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b' 118-il vot favur, vot wieħed kontra u 5 astensjonijiet.

1. **Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet**

1.1 *Konklużjonijiet*

1.1.1 Il-Kumitat jilqa' b'sodisfazzjon din il-proposta, li tuża l-aktar analiżi xjentifika reċenti dwar il-perikli tar-radjazzjoni jonizzanti biex tindirizza, tiddefinixxi u testendi l-ħtiġijiet għall-ħarsien tas-saħħa tan-nies u tal-ambjent.

1.1.2 B'mod partikolari, il-preżentazzjoni ta' approċċ konsistenti, koerenti u unifikat lejn is-sikurezza permezz tal-integrazzjoni ta' ħames Direttivi attwali ser ikollu impatt operattiv prattiku u pożittiv.

1.2 *Rakkomandazzjonijiet*

1.2.1 Il-Kumitat jinnota li, possibbilment, ser jiġu mitluba rekwiżiti addizzjonali mill-Istati Membri wara t-traspożizzjoni fil-liġi nazzjonali. Konsegwentement, inħossu li huwa partikolarment importanti li biex jiġu rispettati kemm l-ispirtu kif ukoll is-sustanza tal-leġislazzjoni jridu jingħataw riżorsi adegwati lill-awtoritajiet kompetenti responsabbli għall-implimentazzjoni nazzjonali. Dan japplika partikolarment f'termini ta' bini ta' approċċ ta' kwalità, permezz ta' edukazzjoni u taħriġ komprensivi.

1.2.2 Il-Kumitat jappoġġja għalkollox l-approċċ li jestendi r-rekwiżiti tal-ħarsien tal-ambjent u jirrakkomanda li d-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu IX jiġu adottati (b'rikonoxximent adegwat tar-referenza għall-kriterji pendenti tal-ICRP (Kummissjoni Internazzjonali għall-Ħarsien Radjoloġiku) malli dawn il-kriterji jiġu formalizzati.

1.2.3 Il-Kumitat japprezza li x-xogħol fuq il-proposta sar b'reqqa kbira mill-korpi kollha involuti u jirrakkomanda li din tiġi adottata kemm jista' jkun malajr.

2. **Sfond għad-Direttiva proposta**

2.1 Ir-radjazzjoni jonizzanti tinsab kullimkien fl-ambjent. Kull persuna fid-dinja hija esposta għal sfond ta' radjazzjoni naturali. Din toħroġ minn materjali radjuattivi li jinsabu b'mod naturali fil-blat, il-ħamrija, l-ikel u l-arja. Peress li t-tip ta' blat ivarja, ivarja wkoll il-livell ta' radjazzjoni u sustanzi radjuattivi (Radon) li joħorġu mill-art; kemm wieħed ikun espost jiddependi mil-lokalità. Hemm ukoll effett mir-radjazzjoni kożmika. Ir-raġġi kożmiċi huma aktar intensivi f'altitudni u latitudni ogħla, u għalhekk l-ekwipaġġ tal-ajru u dawk li jtiru ta' spiss huma aktar esposti. Kulħadd huwa espost għar-radjazzjoni mill-attività tal-bnedmin. L-aktar importanti minn dawn is-sorsi huwa l-esponiment mediku għar-radjazzjoni jonizzanti. Jeżisti wkoll l-esponiment okkupazzjonali mill-prattiki industrijali, bħar-radjazzjoni tas-saldaturi, u l-esponiment tal-pubbliku għat-tnixxijiet minn impjanti nukleari. Jibqgħu wkoll it-traċċi tar-radjuattività fl-ambjent mill-provi fuq l-armi nukleari u l-użu militari ta' projettili bl-uranju mdgħajjef.

2.2 Ir-radjazzjoni għandha ħafna użi prattiċi fil-mediċina, ir-riċerka, il-bini u oqsma oħra. Il-periklu mir-radjazzjoni ġej mill-kapaċità tiegħu li jonizza l-molekoli fiċ-ċelloli ħajjin u b'hekk iwassal għal bidla bijokimika. Jekk tinbidel biżżejjed, ċellola ħajja tista' tmut jew l-informazzjoni ġenetika tagħha (DNA) tista' tinbidel b'mod permanenti. Din il-possibbiltà wasslet għall-adozzjoni bikrija ta' miżuri nazzjonali ta' ħarsien u regolatorji, anke qabel ma kienu magħrufa l-mekkaniżmi preċiżi ta' ħsara, u mill-bidu nett, l-iżvilupp ta' miżuri komuni għall-UE kollha taħt it-Trattat tal-Euratom.

2.3 Biex tiddeċiedi l-miżuri ta' ħarsien adatti, il-leġislazzjoni Ewropea dejjem segwiet ir-rakkomandazzjonijiet tal-ICRP u fl-2007 dan il-korp ħareġ linji gwida ġodda u ddettaljati dwar il-ħtiġijiet tal-ħarsien mir-radjazzjoni li jikkunsidraw l-iżvilupp tal-aħħar 20 sena. Fost dawn hemm il-proliferazzjoni tas-sorsi

mill-attività tal-bniedem tar-radjazzjoni u r-riċerka kontinwa fl-effetti tas-sorsi naturali bħall-gass radon. L-intenzjoni ta' din id-Direttiva hija li toffri, ħarsien ta' livell għoli għall-ħaddiema, il-pazjenti u l-pubbliku mill-effetti ħżiena fuq is-saħħa tar-radjazzjoni jonizzanti abbażi tal-għarfien xjentifiku attwali. Hija tavvanza wkoll f'oqsma ġodda, bħall-ħarsien għall-ambjent.

2.4 Din hi biċċa xogħol importanti, li fiha 110 Artikoli li flimkien ma' 16-il Anness tiġbor aktar minn 100 paġna ta' test. Fil-fatt, hija tirriformula u tikkonsolida ħames Direttivi ([1]) attwali f'Direttiva waħda u tintroduċi rekwiżiti vinkolanti dwar il-ħarsien mir-radon fuq ġewwa u l-użu ta' materjali tal-bini, il-valutazzjoni tal-impatt fuq l-ambjent ta' tnixxijiet mill-impjanti nukleari, u l-prevenzjoni ta' ħsara lill-ambjent f'każ ta' inċident.

2.5 Fil-qosor, iċ-ċittadini Ewropej ser jibbenefikaw minn din id-Direttiva l-ġdida billi jkollhom ħarsien tas-saħħa aħjar kontra r-radjazzjoni jonizzanti, l-aktar rigward:

— kampanji u miżuri ta' appoġġ aktar effikaċi kontra l-esponiment għar-radon ġol-bini,

— ħarsien aħjar tal-ħaddiema f'industriji li jipproċessaw materjal li huwa radjuattiv b'mod naturali,

— ħarsien aħjar fl-applikazzjonijiet tar-radjazzjoni jonizzanti fil-kura medika u kontroll tal-għadd ta' esponimenti,

— ħarsien aħjar u aktar mobbiltà għall-ħaddiema speċjalizzati fl-industrija nukleari li jivvjaġġaw.

2.6 Ir-rekwiżiti regolatorji fil-pajjiżi tal-UE ser jiġu armonizzati u jsiru koerenti mal-istandards internazzjonali. Wara l-attenzjoni partikolari fuq is-sigurtà nukleari bħala riżultat tal-kriżi ta' Fukushima, il-proposta toffri rekwiżiti li joffru sfida akbar għall-ġestjoni ta' sitwazzjonijiet ta' esponiment ta' emerġenza.

2.7 Din id-Direttiva tikkomplementa d-Direttiva dwar is-sustanzi radjuattivi fl-ilma tax-xorb li dwarha l-Kumitat ħareġ opinjoni reċentement ([2]).

2.8 L-Istandards Internazzjonali Bażiċi tas-Sikurezza approvati mill-Awtorità Internazzjonali tal-Enerġija Atomika (IAEA) jirriflettu l-kunsens internazzjonali u huma ddettaljati iżda mhumiex vinkolanti. Dawn jippermettu li jkun hemm differenzi madwar id-dinja fil-kapaċità nazzjonali. Id-Direttiva tmur lil hinn billi tistabbilixxi standards uniformi għall-Istati Membri filwaqt li tagħraf ukoll ir-regoli tas-suq intern. Id-Direttiva hija appoġġjata minn proċess ta' konsultazzjoni wiesa' bil-parteċipazzjoni tal-Grupp tal-Esperti b'konformità mal-Artikolu 31 tal-Euratom, l-IAEA, il-Kapijiet tal-Awtoritajiet Kompetenti Ewropej għall-Protezzjoni Radjoloġika (Heads of European Radiological Protection Competent Authorities – HERCA), l-Assoċjazzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni mir-Radjazzjoni (International Radiation Protection Association – IRPA) u partijiet oħra interessati.

2.9 Il-bażi legali tad-Direttiva hija t-Trattat tal-Euratom. Il-Kumitat jinnota b'ċertu qbil il-preokkupazzjonijiet li tqajmu dwar kemm it-Trattat - li ma ġiex emendat mill-1957 – għadu bażi adatta li minnha jkunu jistgħu jiġu trattati kwistjonijiet ambjentali. Madankollu, ma tantx hemm ċans ta' reviżjoni tal-Euratom fil-futur immedjat filwaqt li l-preokkupazzjonijiet dwar il-ħarsien ambjentali huma realtà u jridu jiġu indirizzati. Għandu jiġi notat li l-Artikolu 37 tat-Trattat Euratom fl-1957 kien jirrappreżenta leġislazzjoni primarja pijuniera dwar obbligi transkonfinali vinkolanti kemm rigward l-impatt fuq l-ambjent kif ukoll il-ħarsien tal-bniedem.

3. Sinteżi indikattiva tad-Direttiva proposta

3.1 F'direttiva kumplessa bħal din la mhuwa adatt u lanqas m'hemm biżżejjed spazju fil-limiti ta' Opinjoni tal-Kumitat biex issir sinteżi ddettaljata. Mandankollu, analiżi qasira tal-linji fl-approċċ tal-Kummissjoni flimkien mat-titoli rilevanti tal-kapitoli jistgħu joffru ħarsa globali.

Approċċ ġenerali	Titoli tal-Kapitoli
— Reviżjoni u konsolidazzjoni tal-Istandards Bażiċi tas-Sikurezza	Kapitolu I: Suġġett u kamp ta' applikazzjoni
— Sitwazzjonijiet ta' esponiment	Kapitolu II: Definizzjonijiet
— Sistema ta' protezzjoni	Kapitolu III: Sistema ta' protezzjoni mir-radjazzjoni
— Sitwazzjonijiet ta' esponiment eżistenti	Kapitolu IV: Rekwiżiti għall-edukazzjoni, taħriġ u informazzjoni dwar il-protezzjoni mir-radjazzjoni
— Radon (postijiet tax-xogħol, djar)	Kapitolu V: Ġustifikazzjoni u kontroll regolatorju tal-prattiki
— Materjali tal-bini	
— Il-ħajja f'territorju kontaminat	

([1]) ĠU L 180, 9.7.1997, p. 22-27.
ĠU L 346, 31.12.2003, p. 57-64.
ĠU L 349, 13.12.1990, p. 21-25.
ĠU L 357, 7.12.1989, p. 31-34.
ĠU L 159, 29.6.1996, p. 1-114.

([2]) ĠU C 24, 28.1.2012, p. 122.

Approċċ ġenerali	Titoli tal-Kapitoli
— Sitwazzjonijiet ta' esponiment ppjanat — Ġustifikazzjoni u kontroll regolatorju — Approċċ gradat — Kategoriji ta' esponiment — Sitwazzjonijiet ta' esponiment ta' emerġenza — Ħaddiema ta' emerġenza — Tħejjija u rispons għall-emerġenza — Informazzjoni pubblika — Infrastruttura istituzzjonali — Direttiva Riformulati Traspożizzjoni fil-liġi nazzjonali	Kapitolu VI: Protezzjoni ta' ħaddiema, apprendisti u studenti Kapitolu VII: Protezzjoni tal-pazjenti u individwi oħra suġġetti għal esponiment mediku Kapitolu VIII: Protezzjoni tal-membri tal-pubbliku Kapitolu IX: Protezzjoni tal-ambjent Kapitolu X: Rekwiżiti għall-kontroll regolatorju Kapitolu XI: Dispożizzjonijiet finali

4. **Kummenti ġenerali**

4.1 Il-Kumitat jinnota li fit-tħejjija ta' din id-Direttiva intużaw l-aktar analiżijiet xjentifiċi reċenti dwar il-perikli tar-radjazzjoni jonizzanti u jilqa' b'sodisfazzjon dan l-approċċ biex jiġu indirizzati, definiti u estiżi l-ħtiġijiet għall-ħarsien tas-saħħa tan-nies u tal-ambjent.

4.2 Il-Kummissjoni għażlet li tirriformula u tikkonsolida ħames Direttivi attwali f'waħda armonizzata u dan ser ikollu impatt operattiv prattiku u pożittiv u joffri approċċ konsistenti, koerenti u armonizzat lejn is-sigurtà.

4.3 Għadd ta' analiżijiet komparattivi tal-implimentazzjoni u t-tħaddim ta' Direttivi preċedenti fil-liġi nazzjonali wrew diversi nuqqasijiet. In-nuqqas mhuwiex fit-traspożizzjoni iżda fl-applikazzjoni – pereżempju r-riżorsi applikati għall-edukazzjoni u t-taħriġ, l-offerta ta' programmi ta' sensibilizzazzjoni lill-pubbliku, l-għarfien tal-professjonisti lokali, l-informazzjoni lill-pubbliku dwar l-imġiba f'każ ta' inċident, eċċ.

4.4 Il-Kumitat jissuġġerixxi li biex jiġu sodisfatta ż-żieda fl-eżiġenzi li jirriżultaw mit-traspożizzjoni fil-leġislazzjoni nazzjonali u sabiex jiġu indirizzati n-nuqqasijiet attwali possibbli, il-Kummissjoni għandha tiffaċilita l-ħidma tal-awtoritajiet nazzjonali billi torganizza workshops ħalli jiġu diskussi d-diffikultajiet legali u prattiċi fl-implimentazzjoni nazzjonali. L-użu ta' osservatorji tas-soċjetà ċivili biex jissorveljaw u jivvalutaw l-applikazzjoni tal-leġislazzjoni permezz ta' miżuri konkreti – barra mir-rwol tal-awtoritajiet nazzjonali kompetenti – għandu jitħeġġeġ ukoll.

4.5 Il-Kumitat jiddispjaċih li għalkemm id-Direttiva tittratta b'mod komprensiv ir-radjazzjoni minn sorsi naturali u ċivili, il-ħruġ tar-radjazzjoni minn faċilitajiet militari jista' jiġi eżentat peress li t-Trattat tal-Euratom japplika biss għas-sitwazzjonijiet ċivili ([3]).

4.6 Il-Kumitat jsibha inkoraġġanti li d-Direttiva tantiċipa u tipprovdi għall-ħarsien tad-dritt taċ-ċittadini li jitnaqqas kemm jista' jkun l-esponiment tagħhom għal sorsi ta' radjazzjoni mill-attivitajiet tal-bniedem pereżempju minħabba l-użu dejjem iktar mifrux ta' tagħmir tas-sigurtà bħall-iskenners bir-raġġi X għall-ġisem kollu.

4.7 Filwaqt li jappoġġja għalkollox il-kwistjoni l-ġdida tal-ħarsien tal-ambjent, il-Kumitat jinnota l-ewwel nett li l-kriterji pendenti (u l-linji gwida tal-implimentazzjoni) tal-ICRP (Kummissjoni Internazzjonali dwar il-Protezzjoni Radjoloġika) iridu jiġu formalizzati qabel ma jiġu definiti regoli kwantitattivi vinkolanti. Dawn jippreżentaw komprensjoni xjentifika komuni dwar il-kriterji speċifiċi li jridu jiġu applikati f'dan il-każ biex jipprovdu bażi komuni għall-Istati Membri kollha.

Brussell, 22 ta' Frar 2012.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Staffan NILSSON

([3]) QĠE każ C-61/03 mit-12/04 2005.